

Prečítajte si, aké nové vzdelávacie programy si pre vás pripravila Elektrárňa Piešťany.

Hľadali sme najlepších učiteľov Slovenska. Zistite, kto bol medzi ocenenými.

V rozhovore s Danielom Hevierom zistíte, čo chýba nášmu školstvu.

Elektromobily získavajú na popularite, pozrite sa, kde budú najnovšie nabíjacie stanice.

Nadácia ZSE prináša už tretí rok energiu a oživenie do regiónov.

NOVINKY

písané ceruzkou

Vôbec ma to „netankuje“

Editoriál **Petra Bednára**, správcu Nadácie ZSE

Kedysi som mal šéfa, ktorý svojich podriadených „vychovával“ ku samostatnosti trochu drsným spôsobom. Ak za ním

prišli s otázkou či problémom, ktorý mohli vyriešiť sami, ale bolo pre nich bezpečnejšie či pohodlnejšie prísť sa opýtať generálneho riaditeľa, po vypočutí im povedal len: I couldn't care less – Vôbec ma to „netankuje“. A bolo na dotyčnom, či preberie zodpovednosť a urobí, ako uzná za vhodné, alebo sa „skryje“ za niekoho iného. Bola to veľká firma, skryť sa dalo vždy. Ten šéf sa volal Mark a často naňho v poslednom čase mys-

lím. Mám pocit, že princíp „netankuje ma to“ aplikujeme pomerne často, ale nie tak, ako to myslel Mark. Rezignácia na veci verejné, nedôvera v štát, strata viery v základné hodnoty demokratickej spoločnosti a hľadanie alternatív a vzdoru. Spoločnosť je polarizovaná. Jeden kamarát tvrdí, že dokonca až tak ako v deväťdesiatych rokoch – baviť sa dnes o politike je potenciálna výbušná zmes aj v kruhu blízkych a v rámci rodiny.

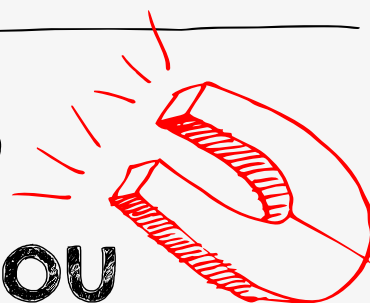
Ale štát sme aj my všetci. Nielen, ale aj. Spoločnosť a systém predsa spoluformujeme aj my. Nielen my, ale aj my. Aby som to vysvetlil – nie každý má ambíciu, kapacitu, danosti a okolnosti na to, aby išiel do „veľkej“ politiky alebo aby bol „veľký“ občiansky aktivista. Ale na začiatok stačí, že budeme svoje poslanie a svoju prácu vykonávať dôsledne a zodpovedne. Že sa ozve, keď sme svedkami nespravodlivosti. Že budeme svoje

deti vychovávať s rešpektom a k rešpektu a ohľaduplnosti. Že urobíme niečo pre komunitu, v ktorej žijeme. Znie to celkom triviálne. A zároveň je to neuvěřiteľne ťažké. Vezmite si učiteľov, dostávajú „nakladačku“ z každej strany – opäť chýbajú učebnice, platy sú nízke, reforma sa opäť odkladá, sú zavalení často zbytočnou byrokraciou, niektorí rodičia si na nich často ventilujú frustráciu z neuspokojených ambícií (svojich, nie ambícií detí).

A napriek tomu je tu množstvo pedagógov, ktorí to nevzdávajú a otvárajú deťom dvere k vedomostiam a hodnotám. Byť vo svojom postoji dôsledný a zodpovedný je veľmi podstatné – hráme totiž predovšetkým o vieru samých v seba. Takže ďakujem za lekcii, Mark. Aj toto číslo našich noviniek je o mnohých príbehoch a ľuďoch, ktorých to „tankuje“ a ktorí robia našu spoločnosť a krajinu lepšou.

Elektrárňa Piešťany – miesto, kde to žije zábavnou vedou a kúzelnou fyzikou

Prijmite pozvanie do jedinečného centra pre zážitkové vzdelávanie v oblasti vedy, techniky a umenia. Prostredníctvom interaktívnych inštalácií a expozícií návštevníkom zábavnou formou priblížime fungovanie elektrickej, magnetickej, slnečnej a vodnej energie.

Vedecká kaviareň

Vedecké kaviarne sú osvedčenou formou popularizácie vedy a rozširovania obzoru verejnosti. Neformálna atmosféra a zaujímavé témy prispievajú k zlepšeniu vzťahu verejnosti k vede a výskumu.

Viete, čo je fyzika elementárnych častíc? Počuli ste o CERN-e, experimente ATLAS a veľkom hadrónovom urýchľovači? Odpovede na tieto a mnohé ďalšie otázky odzneli vo vedeckej kaviarni. Prednáškou sprevádzal doc. RNDr. Dušan Bruncko, CSc., z Ústavu experimentálnej fyziky SAV v Košiciach, ktorý patrí k popredným slovenským vedcom. Podieľal sa na objavení Higgsovej bozóny, ktorý je zodpovedný za hmotnosť všetkých elementárnych častíc.

Čo je to DNA? Aký má význam? Poznáte skutočnú identitu údajnej princeznej z cárskej rodiny Romanovovcov? Aké sú možnosti detekcie DNA, čo sa nimi dá dokázať a prečo sú niektoré metódy z filmových sérií nereálne? Tajomstvá DNA poodhalil vo vedeckej kaviarni doc. RNDr. Peter Pristaš, PhD., z ÚFHZ SAV v Košiciach. Každý mesiac mali návštevníci vedeckých kaviarní

možnosť objaviť aj odpovede na otázky: Bol filmový Matrix naozaj len fikcia? Čo je to fúzy reaktor? Počuli ste o izotopoch, rádiácii a energii zo štiepenia? Vo vedeckej kaviarni sa dozviete aj o gravitačných vlnách, ktoré majú potenciál priniesť vo vede podobnú revolúciu ako rádiové vlny, a tiež to, že biológia vôbec nemusí byť nuda.

Pokračovanie na str. 2 →

↑ Doc. RNDr. Dušan Bruncko, CSc., hovoril o experimente ATLAS v CERN-e.

Prednášku o DNA hostil doc. RNDr. Peter Pristaš, PhD., z ÚFHZ SAV v Košiciach.

↑ Fyzikálne pokusy zaujali malých aj veľkých návštevníkov.

Všetky informácie nájdete na www.elektrarnapiestany.sk/vzdelavanie

Vedecký brloh

Vedecké brlohy sú zábavné stretnutia so svetom vedy určené deťom v školskom veku, počas ktorých si prakticky overia platnosť fyzikálnych zákonov a nahliadnu do sveta chémie a rôznych vynálezov. Tentoraz boli témou Vedeckého brlohu zábavné hry s magnetmi. Na stretnutí so svetom vedy sa deti dozvedeli niečo o magnetickom stave látok. Hrali sa s magnetmi a pozorovali správanie rôznych materiálov v magnetickom poli. Vyskúšali si aj prípravu magnetickej plastelíny. Kúzelná fyzika je zábavno-vzde-

lávacie pásmo experimentov, ktoré popularizuje vednú disciplínu, ktorá sa často neteší veľkej obľuby. Deti na vystúpení zistia, že fyziku môžu nájsť skutočne na každom kroku, že Archimédov zákon neplatí len pre vodu, ale aj pre vzduch alebo piesok, či zemínu. Pochopia premenu energie alebo zistia, akú silu má „nič“. Dokonca neuvidia „neviditeľnú fľašu“.

Deti odhalili tajomstvá vedy v zábavno-vzdelávacom pásme Kúzelná fyzika.

Vzdelávacie programy pre školy

Elektrárňa Piešťany ponúka pestrý program vzdelávacích programov v oblasti ekológie, trvalo udržateľného rozvoja, využívania prírodných zdrojov a energií, popularizácie fyziky a prírodných vied.

Energia v súvislostiach je interaktívna výstava a diskusia o aktuálnych environmentálnych a socioekonomických témach, ako je spotreba vody a energie v domácnostiach, smog, hlukové znečistenie v mestách, potravinové míle, sociálne siete, internet. Vďaka interaktívnym prvkom sa žiaci oboznámia s rôznymi spôsobmi šetrenia energie a dozvedia sa, ako naše každodenné činnosti

súvisia so stavom životného prostredia vo svete.

Elektrické obvody na papieri

Fyzikálny workshop venovaný vytváraniu elektrických obvodov. Žiaci si zábavným a kreatívnym spôsobom vytvoria elektrické obvody s využitím batérií, netradičných vodivých materiálov, LED diód a papiera. Žiaci sa zoznámia s paralelným zapojením elektric-

kých obvodov a s jednoduchým spínačom.

Najnovší program v ponuke AKO OKLAMÁŤ SVOJE ZMYSLY?

V tomto laboratóriu budete vystavení rôznym podnetom a klamom, ktoré preveria váš úsudok. Nazriete aj do základov tvorby hologramov. Program je súčasťou Bádateľského prírodovedného laboratória.

1.

2.

3.

4.

5.

1. a 4. V interaktívnom laboratóriu preverili návštevníci svoje zmysly.

2. Premietanie dokumentov z festivalu Ekotopfilm.

3. Žiaci sa dozvedeli o možnostiach šetrenia energie.

5. Žiaci vytvorili jednoduché obvody pomocou plastelíny.

Podporujeme učiteľov každým voltom

Hľadali sme najlepšieho učiteľa Slovenska

Príležitosť ukázať svetu, že máme vynikajúcich, šikovných a svojmu povolaniu oddaných učiteľov. Snaha posilniť status profesie a sebavedomia pedagógov, lebo ich práca má vplyv na celú našu spoločnosť. Také boli ciele prvého ročníka národného kola prestížnej svetovej súťaže Global Teacher Price, ktorú vyhlásila Živica a Komenského inštitút.

Postavenie učiteľov je pre našu budúcnosť veľmi dôležité, preto si zaslužia našu pozornosť a podporu. Od mája sa preto mohli aj naši pedagógovia uchádzať o možnosť stať sa Učiteľom Slovenska, následne o titul najlepšieho učiteľa na svete a získať milión dolárov. „Jedno staré príslovie hovorí, že ak je tma, vidno hviezdy. Naše školstvo je už dlhý čas v zatemnení. Je nesmierne dôležité, aby sme si všimli tých, čo do tmy vnašajú svetlo. Ocenenie Učiteľ Slovenska chce širokej verejnosti ukázať, že aj na Slovensku máme skvelé učiteľky a učiteľov, ktorí sú hrdinami v školstve“, vysvetlil Juraj Hipš, zakladateľ Komenského inštitútu, ktorý dostal licenciu na organizovanie súťaže.

Otvorenie diskusie o tom, kto je dobrým a kto priemerným učiteľom

Do národného kola prvého ročníka súťaže Učiteľ Slovenska sa mohli prihlásiť učiteľky základných a stredných škôl, ale aj školitelia v online kurzoch. Nominovať ich mohla aj široká verejnosť. Celkový víťaz slovenského kola postupuje na svetové finále Global Teacher Prize. Z 312 nominácií prihlášku nakoniec poslalo presne sto pedagógov.

„Verím, že vďaka súťaži objavíme učiteľov, ktorí môžu byť lídrami a profesijnými vzormi pre ostatných pedagógov. To môže otvoriť diskusiu o tom, kto je dobrým učiteľom a kto iba priemerným či dokonca slabým. Myslím si, že súťaž postupne ukáže, že učiteľ môže byť dobrý a úspešný mnohými rôznymi spôsobmi, že tejto profesii je vlastná pluralita metód a ciest vedúcich k cieľu“, povedal Vladimír Burjan, odborník na vzdelávanie. Jedným z hlavných hodnotiacich kritérií môžu byť výsledky študentov v triede či vytváranie inovácií a efektívnych vzdelávacích postupov, ktoré mladým zabezpečia životné či pracovné zručnosti.

Zdôrazniť dôležitosť vzdelávania a posilniť status profesie pedagógov, také sú ciele súťaže Učiteľ Slovenska,

ktorá má za sebou úvodný ročník. Zo sto prihlásených pedagógov posunula odborná porota do ďalšieho kola desiatich finalistov a v súlade s kritériami medzinárodného ocenenia Global Teacher Prize vybrala prvého Učiteľa Slovenska. „Keď Zuzana Tkáčová rozpráva o svojej učiteľskej kariére, zosobňuje všetko, čo si predstavujem pod pojmom zapálená učiteľka. Ale len vášeň a nadšenie nestačia na to, aby bol človek dobrý pedagóg. Ukázala nám hlavne výsledky, ktoré sa jej darí dosahovať. V priemere až štvrtina jej študentov maturuje z informatiky a z toho tretina sú dievčatá. To je najvyšší počet zo všetkých gymnázií na Slovensku“, objasnil voľbu Juraj Hipš z Komenského inštitútu a Živice.

Je to pre mňa spätná väzba, že zrejme svoju prácu robím dobre a mám pokračovať. Chcem naďalej prezentovať bádateľsky orientovanú formu informatiky, s čím sme na Slovensku začali medzi prvými.

Zuzana Tkáčová

Uznanie je niečo, čo nestojí peniaze a zároveň má obrovský význam a dosah. Veríme, že tento projekt je jednak prejavom uznania pre všetkých skvelých učiteľov a zároveň že dokáže, že aj tu na Slovensku máme učiteľov svetovej úrovne.

Zuzana Tkáčová

Učiteľka informatiky na Gymnáziu sv. Edity Steinovej v Košiciach. Okrem sošky z dielne Tomáša Brichtu zo zaježovských lazov si Zuzana Tkáčová odnáša odmenu v podobe 5 000 eur a v marci 2019 pociestuje na svetové finále Global Teacher Prize do Dubaja. Do súťaže organizátori zapojili aj verejnosť, ktorá rozhodla o Cene verejnosti.

Som vďačná za každý hlas, ktorý mi ľudia poslali, lebo to znamená, že moja práca je dôležitá a že si ju vážia.

Noémi Ráczová

Finalisti 1. ročníka Učiteľ Slovenska:

Jozef Beňuška (59)
učiteľ fyziky na Gymnáziu Viliama Paulinyho-Tótha v Martine

Helena Drobúlová (41)
učiteľka chémie na Gymnáziu sv. Andreja v Ružomberku

Jaromír Flaškár (34)
učiteľ biológie a geografie na Základnej škole Mládežnícka v Púchove

Jana Karlíková (50)
vyučuje všetky predmety 6. ročníka na Špeciálnej základnej škole pre deti s mentálnym postihnutím variant A v Humennom

Katarína Kresáňová (40)
učiteľka biológie a informatiky na Spojenej škole Tilgnerovej v Bratislave

Kornélia Lohyňová (51)
učiteľka hotelového a gastronomického manažmentu, marketingu a geografie cestovného ruchu na Hotelovej akadémii Mikovíniho 1 v Bratislave

Ľubica Noščáková (46)
učiteľka prvého stupňa na CZŠ Narnia v Bratislave

Monika Podolinská (46)
učiteľka primárneho vzdelávania na Základnej škole v Muránskej Dlhej Lúke

Noemi Ráczová (46)
učiteľka na Škole užitočného výtvarníctva, Jakobyho 15, v Košiciach

Zuzana Tkáčová (41)
učiteľka informatiky na Gymnáziu sv. Edity Steinovej v Košiciach

Všetky informácie nájdete na www.elektrarnapiestany.sk/vzdelavanie

Viac informácií nájdete na www.uciteloslovenska.sk

Text a foto: Marie Stracenská Zdroj: www.ciernalabut.sk

Deti pripravujeme na profesie, ktoré dnes ešte ani nemajú meno

Keď sa dieťa pre niečo nadchne, vie o tom často viac ako učiteľ, hovorí obľúbený spisovateľ DANIEL HEVIER v rozhovore o školstve. Úplne podľa neho stačí, aby škola v deťoch túto zvedavosť a chuť objavovať nezabila. Ako na to? Čítajte v rozhovore Marie Stracenskej.

Daniel Hevier učí študentov o štúrovcach cez príklad futbalovej jedenástky.

Ako malá som naspamäť vedela Navyplazujú jazyk na leva. Trochu sa mi nepáčili ilustrácie, ale zabávala som sa na slovíčkach. Tak som po prvý raz objavila Daniela Heviera. Tak, ako som sa ho učila ja, sa ho učia moje deti. A ich spolužiaci – na každej recitačnej súťaži sa množstvo detí snaží o čo najlepší prednes jeho básni a príbehov. Dnes ich už počúvam inak ako kedysi. Poznáme sa a počúvam ich prednášané jeho hlasom, charakteristickou pobavenou intonáciou. Keď sme spolu v marci stáli na Námestí SNP, počas rapu o marazme slovenskej politiky sa kýval do rytmu. Keď sme spolu diskutovali počas obeda o detskej tvorivosti, presvedčal ma, že deti vedia viac ako dospelí. A na káve sme spolu hovorili o tom, ako pomôcť deťom

Nikdy si nerozmýšľal, že svoje znalosti preniesie do nejakého systému a zapojíš sa napríklad do vytvárania osnov alebo podobne?

Nie. Ja som protisystémový človek, nemám politické ambície a ani neverím, že by sa dačo dalo meniť v systéme. Skôr som taký diverzant alebo partizán a nahľadávam systém zdola.

» Dať učiteľom slobodu a spojiť to s množstvom pomôcok a inšpirácií, aby si s tou slobodou vedeli poradiť a aby sa nebáli byť tvoriví. »

Nedávno si mal prednášku a workshop na konferencii inovatívnych učiteľov – Pedagogickí hrdinovia. Ako môže básnik alebo spisovateľ pomôcť učiteľom, aby lepšie učili?

Tým, že nie som v systéme namočený a nikde neucím na plný úväzok, ale učím, dá sa povedať, od základnej školy, kde som učil vlastných spolužiakov, tak mám odstup. Ten mi pomáha ziskávať iné pohľady, ako majú bežní učitelia, ktorí vhrnú do kolajni a celý život len učia. Ja si vždy niekde odskočím, a keď sa znova dostanem k učeniu, tak tam prinášam aj iné skúsenosti. Z tohto celého som si vytvoril istú cestu, ako učiť. Vždy ma napríklad lákalo učiť nezáživné alebo neobľúbené látky a ziskávať absolútnych ignorantov alebo žiakov, ktorí o to nemajú záujem. Je to pre mňa veľká výzva, ktorá keď sa mi podarí naplniť, tak je to pocit na nezapltenie.

A je nás takých veľa. Chcem spraviť nejaké videá alebo knihy o vzdelávaní, ale nikdy nie oficiálne cez ministerstvo. Skôr ako takú ponuku pre školy. Keď sa im to bude hodiť, tak to použijú.

Máš nejaký konkrétny príklad, keď sa ti podarilo získať pozornosť toho najväčšieho ignoranta v triede?

Prvýkrát som to zažil, keď som svojich spolužiakov, ktorí mali trojky zo správania a boli bitkári, v 8. triede nadchol pre poéziu. Čítali sme bitnikov, Mitanu, Petra Gregora a súdobých básnikov. S týmito grázlikmi sme pod lavicu niekoľko týždňov čítali básne. Minule som na ulici stretol takého pupkatého „fotra“ a ten mi hovorí: Dano, ty si ma naučil čítať básničky!

Ako sa ti to podarilo?

Nosil som do školy knižky, ktoré nadchli mňa, a tie sme potom čítali pod lavicu spolu.

Teraz chodíš do škôl učiť deti. Čo s nimi robíš na hodinách?

Dnes som učil štúrovcov a to sa

učí samo, lebo je to krásna látka. Skôr som deťom ukazoval zaujímavosti, ktoré sa inak nemajú príliš ako dozvedieť. Napríklad, že štúrovcov vnímame ako rojkov a poetov vznášajúcich sa v oblakoch, no v skutočnosti boli veľmi praktickí. Štúr bol napríklad veľmi dobrý ekonóm a mal výborné organizačné schopnosti. Vytvorili niečo ako štúrovskú

IKEA alebo Amazon. Oni totiž veľa cestovali, nesedeli na jednom mieste vo svojich faričkách, ale Štúr ich vyhŕňal, aby išli do sveta. Jedna ich cesta sa mi veľmi páčila. Išli z Liptovského Mikuláša na pltiach po Váhu, a keď prišli k Púchovu, bola noc. Plte vybrali na breh, rozobrali ich, vyrobili si z nich akési koliby, v ktorých prespali, a ráno z nich opäť urobili plte a pokračovali ďalej. Štúrovská IKEA. Druhá zaujímavosť bol „Štúrovský Amazon“. V tých časoch neboli knižní dileri ani distribučné spoločnosti. V Budapešti vyšla kniha Spievanky od Jána Kollára a na druhý deň bola na východe Slovenska v Košiciach. Ako sa im to podarilo, keď nemali autá ani internet? Mali takzvaných vozárov, ktorí knihu zobrali do Prešporu, tu čakali vozári, ktorí zaviezli do Trnavy, tam prepriali kone a zaviezli náklad do Žiliny, a takto sa to dostalo za pár hodín cez celé Slovensko. Štúrovci teda boli veľmi moderní.

Na konferencii si ukazoval aj futbalovú jedenástku štúrovcov.

Áno, naučil som tým deti za pár minút namiesto troch mien štúrovcov až 11 mien. Hodža bol brankár, lebo bol konzervatívny, obrancovia boli pasívni ako Hroboň alebo Sládkovič. Kde by sme dali Štúra? Do útoku? Nie. On nebol útočník, bol rozohrávač, záložník. Bol v strede, a keď dostal loptu, okamžite ju dal ďalej, lebo nebol sebec, ego-

ista či narcis. A na hrot útoku sme nakoniec dali Janka Kráľa. Do toho som čítal úryvky, ako ktorý z nich písal, a už keď si z tých 11 mien deti zapamätajú aspoň 5, tak bude dobre.

Nehrozí, že si takto deti budú namiesto základu pamätať len anekdoty?

Ale tie zdanlivé anekdoty sú veľmi výpovedné! Napríklad, pod štúrovcami si bežne predstavujeme hŕstku ľudí, ale ja som narátal 200 štúrovcov aj so ženami. Druhá vec je predstava, že Štúrova reč je nejaká dedinská, ale v skutočnosti je mestianska. Jej základ stojí v jazyku liptovských mešťanov, lekárov a právnikov. Čiže sú to možno anekdoty, ale sú zaujímavé a veľa vypovedajú.

Takto sa dá učiť literatúra a gramatika. Aké by malo byť vo všeobecnosti vzdelávanie našich detí, aby mali vedomosti a zároveň ich to aj bavilo, aby školu nebrali tak, že sa musia naučiť na písomku, ale chceli vedieť čoraz viac?

Mám k tomuto len niekoľko poznatkov – celé vyučovanie je zorganizované úplne nanič. To, že deti poznajú deväť rokov krky a chrbty detí sediacich pred nimi, s ktorými sa bavia len cez prestávky, je katastrofa. Druhá vec je usporiadanie, ktoré nazývam systém otrokov a otrokára. Otroci, veslujú proti učiteľovi a on proti nim. Nanič je aj časová distribúcia. Žiaci by napríklad zniesli aj ďalšiu hodinu o štúrovcach, ale už sa museli preladiť na chémiu. Čiže by to malo byť voľnejšie, lebo niekedy sú aj dve hodiny málo, ale zároveň je inokedy 45 minút veľa. Základom je všetko aktualizovať. Napríklad štúrovci boli dobový internet. Antiku som učil tak, že som začal Homerom Simpsonom, teda niečím, čo je deťom blízke. Zároveň by som učil všetky predmety obrátenou chronológiou – od súčasnosti do minulosti a od miesta, kde sa nachádzame, širšie do sveta a do vesmíru. Čiže vždy začať tam a v tom čase, kde to dieťa práve je. A veľmi dôležité je uvedomiť si, že nie každý sa hodí na všetky smery. Ja som počas celej školskej dochádzky ignoroval fyziku, chémiu, matematiku a pozornosť som venoval len jazyku a umeniu.

Najneobľúbenejší bol aký?

Takí tí suchári, na ktorých si videl, že ich škola otravuje, že ich

» To, že deti poznajú deväť rokov krky a chrbty detí sediacich pred nimi, s ktorými sa bavia len cez prestávky, je katastrofa. »

Celé vyučovanie je zorganizované úplne nanič. No nie každé dieťa je také vyhranené. Mnoho detí ani na konci školskej dochádzky nevie, na čo sa chcú zamerať.

To je pravda, niektorí to ne-

vedia ani v tridsiatke. Tak by sme sa potom mali dohodnúť na nejakom slušnom spoločnom základe a ten dať všetkým a doplniť ho podľa špecializácie, ich schopností a smerovania.

Bavila tá škola? Študoval si ešte za hlbokého socializmu, keď bolo školstvo ešte zviazanější ako dnes. Aký si bol žiak?

Poviem ti jeden príklad. Chodil som do hudobnej, z ktorej ma vyhodili, lebo som skladal vlastné skladby, a to nebolo žiaduce (dnes pritom Hevier hrá na viacerých nástrojoch, pozn. autora). Celý čas som sa do školy nemusel vôbec učiť niektoré predmety, napríklad literatúru alebo gramatiku. Vôbec som sa do toho nemusel pozerať a bol som vždy jednotka. Z toho vyplýva, že ak dieťa niečo skutočne zaujme, naučí sa o tom viac, ako od neho požaduje škola. Deti vedia často o vesmíre viac ako ich učiteľ, nehovoriac o technológiách a tak ďalej. Ja som to mal v škole dobré, lebo som bol dobrý žiak a bol som taký tvorivý, nemusel som sa biťovať. Ďalšia vec, ktorú deťom vždy hovorím, je, že keď vám budú hovoriť, že sa to neučíte pre školu, ale pre život, tak im neverte. Naučte sa to pre školu, pre známky, urobte testy, prijímačky a potom to zabudnite. Sú veci, ktoré sa musíte naučiť, lebo žijeme v určenom systéme, ale po použití ich rovno zabudnite.

Keď si máš spomenúť na najobľúbenejšieho učiteľa, tak to bol slovenčinár?

To sa práve až tak nekrylo. Mali sme učiteľov, ktorí boli také svojrázne postavičky a ten predmet ma až tak nebavil, ale bavilo ma pozorovať kúsky toho učiteľa. Inak som ani nepoznal vyslovene zlého učiteľa.

Najneobľúbenejší bol aký?

Takí tí suchári, na ktorých si videl, že ich škola otravuje, že ich

» To, že deti poznajú deväť rokov krky a chrbty detí sediacich pred nimi, s ktorými sa bavia len cez prestávky, je katastrofa. »

v podstate nebaví. Ale v pamäti mi ostali tie rázovité učiteľské osobnosti, napríklad fyzikár s prezývkou Dubák a pán telocvikár Pasovský, ktorí nás občas aj fyzicky trestali, ale z ich rúk sme to radi prijali. Alebo potom také maminy, ktoré nás brali ako svoje dieťatka.

Text a foto: Juraj Hudcovský, tím vzdelávania a rozvoja LZ, Západoslovenská energetika, a. s.

Festival plný energie opäť pritiahol mladých bádateľov

Napriek tomu, že v polovici júna už koniec školského roka klope na dvere, pre žiakov nemusí nevyhnutne znamenať len opravu známok, koncoročné besiedky a čistenie lavíc. Dáva im priestor aj na experimenty, súťaženie a rozširovanie obzorov. A presne to sme už štvrtý rok po sebe priniesli viac ako 200 žiakom základných i stredných škôl v Elektrárni Piešťany na podujatí Festival energie.

Ako po iné roky, aj tentoraz išlo o jedinečné prepojenie finále dvoch celoslovenských súťaží zameraných na energiu – Hľadá sa energia pre základné a 4E.ON pre stredné školy.

Hlavným cieľom celého podujatia však bolo priblížiť siedmakom a ôsmakom z Myjavy, Starej Turej a Nového Mesta magický svet elektrotechniky a natoľko ich očariť, aby sa pri rozhodovaní, kam po skončení základnej školy, rozhodli vykročiť práve týmto smerom. A to aj doslovne, lebo okrem pútavých exponátov, ktoré vyrobili a doniesli ich starší rovesníci zo stredných škôl, bola veľkým táhľákom interaktívna šou Kúzelná fyzika.

Jeden zo zábavných exponátov – elektrický solárny fúrik.

Dôležitou súčasťou vedeckého dopoludnia bolo vyhlásenie víťazov ďalšieho ročníka súťaže Hľadá sa energia spomedzi šiestich najlepších tímov.

V online časti súťaže zdolávali veľmi ťažké úlohy. Stavali rádio, vymýšľali zlepšováky, ako ušetriť energiu v domácnosti, točili vedecké video, vytvárali komiksový príbeh o dvoch veľikánoch elektrotechniky – Nikolovi Teslovi a Thomasovi A. Edisonovi. Na finále do Piešťan si mali ako domácu úlohu pripraviť plagát, ktorý zachytáva 112-ročnú históriu tunajšej elektrárne. Priamo vo finále ešte museli splniť tri náročné úlohy. Uspel na-

pokon tím Duracely zo Základnej školy Mikušovce. Už teraz sa tešíme na budúci ročník, ktorý sme sa rozhodli obohatiť o populárnu kvízovú šou, vám určite dobre známu z TV obrazoviek. Budete ju môcť dokonca sami priamo utvárať. Viac zatiaľ neprezradíme, všetko sa vás dozviete na intranete. Najviac nás však potešia všetky nové decká, ktoré elektrina „nakopne“ k výberu ich budúcej kariéry elektroenergetikov.

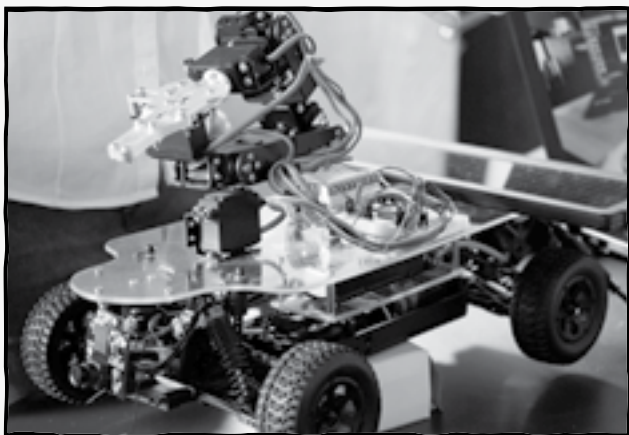
» Chceli sme, aby žiaci videli, o čom energetika je. Aby si mohli pozrieť exponáty, ochytať si ich, zažiť atmosféru a namotivovať sa na technické smery,“ hovorí Juraj Hudcovský z tímu vzdelávania a rozvoja ľudských zdrojov a dodáva: „V Piešťanoch sa snažíme zgrupovať všetky tieto edukatívne podujatia. Elektrárňa je vhodná nielen na prezentáciu, ale vieme v nej ukázať tiež to, ako sa kedysi elektrina vyrábala.“ »

Kúzelná fyzika veľmi hrovou a zaujímavou formou ukazuje javy, ktoré sa dejú vo fyzike v oblasti elektriny či mechaniky.

Víťazka súťaže 4E.ON Patrícia Palková zo SPŠE Piešťany

Víťazný exponát – robot s otáčavým ramenom, ktoré vie rozpoznať farby, a fotovoltický panelom, ktorý dokáže dobíjať batérie.

Podujatie malo tento rok viacero jedinečných momentov:

1. vôbec prvýkrát sme mali účasť vyššiu ako 200 žiakov,
2. rovnako prvýkrát si hlavné ocenenie poroty prevzala zástupkyňa nežného pohlavia – študentka Strednej priemyselnej školy elektrotechnickej v Piešťanoch za exponát robota, na ďalších miestach sa umiestnili študenti z Nového Mesta s digitálnym meračom VA a študenti z Topoľčian s panelom účinnosti svetelných zdrojov,
3. všetky ceny si rozdelili školy zo severného regiónu – z miest Myjava, S. Turá, Nové Mesto, Dubnica, Piešťany a Topoľčany,
4. zábavnú časť zabezpečilo vozenie záujemcov v elektrickom solárnom fúriku – exponáte z Trnavy,
5. a celé podujatie ukončilo hudobno-svetelné „predstavenie“ Teslovej cievky z Dubnice.

Text: Matúš Baltazarovič, tím Business Development, Západoslovenská energetika, a. s. Foto: fotoarchív skupiny ZSE

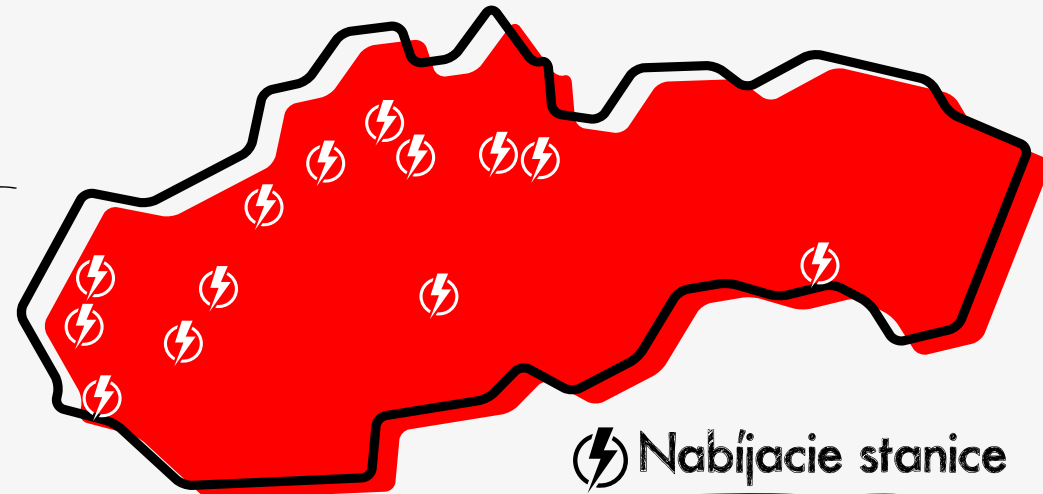
Hustejšia sieť pre dostupné nabíjanie

Nabíjanie smartfónu je už pre nás v súčasnosti úplnou samozrejmosťou. Jedným z cieľov stratégie ZSE e-mobility je priniesť podobnú samozrejmosť a jednoduchosť nabíjania aj pre elektrické vozidlá.

Spoločnosť ZSE vstupuje do fázy dynamického zahusťovania siete nabíjajúcich staníc a jednotlivých nabíjajúcich bodov pre oblasť verejného, privátneho i firemného nabíjania elektromobilov. Postupne, počas najbližších mesiacov, budú

už výsledky spoločnej snahy o rozvoj elektromobility na Slovensku viditeľné. Strategický plán rozvoja samotnej výstavby siete nabíjajúcich staníc zohľadňuje viacero aspektov, ktoré ovplyvňujú vývoj e-mobility. Naším cieľom je

zabezpečiť dostupnosť infraštruktúry pre hlavné koridory a tranzitné smery na Slovensku, pričom prihliadame i na demografické faktory rozvoja jednotlivých miest. Aktuálne tiež rozvíjame spoluprácu s rôznymi partnermi.

Nabíjacie stanice

Bratislava, Senec, Trnava, Piešťany, Stupava, Malacky, Trenčín, Považská Bystrica, Zilina, Martin, Ružomberok, Liptovský Mikuláš, Košice, Prešov

Pozrite si výber z aktivít zameraných na rozvoj elektromobility, ktoré sme realizovali v poslednom období.

1 Dobíte si energiu naraz – vy a vaše auto súčasne

V júni otvorila ZSE prvú nabíjaciu stanicu pre elektromobily pri McDonald's. Pribudla na parkovisku reštaurácie v bratislavskom Lamači. Poskytuje možnosti nabíjania všetkými konektormi a komfort nabíjania vďaka dvom vyhradeným parkovacím miestam. Memorandum o spolupráci priniesie v prvej fáze pre slovenských zákazníkov ďalších 17 takto vybavených prevádzok McDonald's. Otváranie staníc prebehne v mestách Bratislava, Trnava, Nitra, Trenčín, Zilina, Zvolen, Banská Bystrica, Prievidza, Liptovský Mikuláš, Martin, Košice a Prešov.

2 Energia je naša krása Pozrite si naše najnovšie video o elektromobilitě

Počas konferencie TEN-T Days 2018 v Slovinsku sme premiérovu uviedli prvý imidžový spot od ZSE, ktorý predstavuje možnosti inteligentnej nabíjacej siete pre potreby elektromobility s orientáciou na koncového zákazníka. Video o udržateľnej energii na miestach, kde žijete, pracujete a relaxujete a ktoré, samozrejme, aj milujete, si môžete pozrieť na <https://bit.ly/2lMPiIT>.

3 TEN-T Days 2018 – Inteligentná, bezpečná a udržateľná mobilita pre Európu aj vďaka ZSE

ZSE ako koordinátor projektu NEXT-E a partner projektu Urban-E tvoril neoddeliteľnú súčasť medzinárodnej konferencie s názvom TEN-T Days 2018, ktorá sa konala v hlavnom meste Slovinska. Ľubľana hostila viac ako 2 300 expertov z oblasti transportu a mobility, členov Európskej komisie, 26 ministrov s cieľom spoločne participovať na dialógoch a pripravách transeurópskej transportnej siete (TEN-T), ktorá priniesie Európe inovatívne, inteligentné a udržateľné technológie a riešenia mobility.

Autor a foto: Petra Zsigray, úsek korporátnej komunikácie, Západoslovenská energetika, a. s.

Rozvodné skrine na Jakubáku skrásneli

V spolupráci s občianskym združením EUFORION dala Západoslovenská distribučná, a.s. vymaľovať desiatku rozvodných skríň na Jakubovom námestí v Bratislave. V našej spoločnosti ide o pilotný projekt, ktorý je ukážkou toho, akou cestou sa môže revitalizácia rozvodných skríň, resp. trafostaníc uberať.

Neestetický vzhľad trafostaníc je v ZSD dlhodobou diskutovanou témou. Podujatie Bratislava Street Art 2018 tak bolo vhodnou príležitosťou, ako tento stav aspoň čiastočne zmeniť. Podujalo sa na to 9 slovenských umelcov, ktorí v sobotu 30. júna 2018 tvorili svoje diela priamo na rozvodných skríňach patriacich spoločnosti ZSD, umiestnených v bezprostrednej blízkosti Jakubovho námestia.

Kedže ide o jedinečné umelecké diela, grafická stránka bola ponechaná na kreativite umelcov. Rôznorodosť umeleckých diel vychádza z lokality, v ktorej sa rozvodné skrine nachádzajú – Jakubovo námestie je nielen miestom, kde sa stretávajú rodiny s deťmi, ale už niekoľko rokov tiež dejiskom podujatia Dobrý trh na Jakubáku – so sprievodným kultúrnym programom street-art produkcie.

Už tretí rok prúdi energia do regiónov z Nadácie ZSE

V treťom ročníku grantového programu Rozprúdime regióny podporila Nadácia ZSE dokopy 159 projektov. Obcami a mestami západného Slovenska sa vďaka folklórnym, hudobným či divadelným festivalom, jarmokom, trhom i športovým podujatiam opäť rozprúdila energia. Pripravili sme výber aspoň niektorých z verejnosprospešných aktivít, ktoré oživia tunajší komunitný a kultúrny život.

VINOSADY

13. 10. PROAPIS: Včelí deň
Dlhovekosť: Naša vlna a jej spracovanie

Aj druhý októbrový týždeň bol bohatý na zaujímavé podujatia. V Elektrárni Piešťany sa organizátori rozhodli zorganizovať druhý ročník akcie **Včelí deň**. Aj tento rok pripravili odborné prednášky pre včelárov, fanúšikov včelárstva, ale i laikov. Zároveň vymysleli pútavý program so včelárskou tematikou aj pre najmenších. Podujatie

Naša vlna vás pozýva oboznámiť sa s remeslom spracovania vlny od strihania oviec, pranie vlny až po tkanie na krosniach. Podujatím sprevádzali priadky a tkáčky v tradičných vinosadských krojoch. Na mieru šité aktivity pre deti a mládež im predstavili tradičné slovenské remeslo s viac ako 100-ročnou tradíciou.

BRATISLAVA

18. 10., 8. 11. Bratislava: musica litera
Organizátor: MUCHA QUARTET

Projekt musica_litera je cyklus troch komorných hudobno-literárnych večerov, na ktorých sa strieda interpretácia vážnej hudby s umeleckým prednesom literatúry. Ak máte chuť kultúrne sa obohatiť, srdečne vás pozývame do bratislavskej Galérie Nedbalka. V tomto roku prebieha už 6. ročník podujatia.

BRATISLAVA - Vajnory

17. – 18. 11. Bratislava-Vajnory: Vajnorský širáček
Organizátor: Podobenka z Vajnora

V novembri sa uskutoční už štvrtý ročník prehliadky amatérskych folklórnych súborov a ochotníckych divadiel **Vajnorský širáček**. Prehliadka je určená pre širokú verejnosť, všetky vekové kategórie, všetkých milovníkov tradícií a zvykov, piesní, hudby a tanca, divadla a tradičných remesiel. Pre návštevníkov je tiež pripravený bohatý sprievodný program.

OBEC JABLONKA

6. 10. Obec Jablonka: JABLONKOVÉ KUMŠTOVANIE s deťmi
7. 10. OZ Smoleničan: Jablkové hody

Až dve podujatia s témou jablka sa uskutočnili cez víkend 6. – 7. 10. 2018. V obci Jablonka sa v sobotu 6. 10. 2018 konal už 5. ročník regionálneho festivalu **zameraného na tradičné spracovanie jablka**. Súčasťou bol bohatý kultúrny program, škola pečenia jablkových špecialít alebo prehliadka

miestnej pálenice. **Jablkové hody** sú takisto tradičnou súčasťou smolenickej jesene, OZ Smoleničan podujatie organizovalo už piatykrát. Okrem súťaže o najlepší jablkový koláč boli pre návštevníkov pripravené tematické vystúpenia škôľkarov a na ochutnanie rôzne jablkové produkty.

TRENČÍN

23. 10. Trenčín: Trenčiansky kvíz pre všetkých
Organizátor: Nezisková organizácia Voices

Oflajn je moderný mestský kvíz o histórii a súčasnosti Trenčína a iných zaujímavostiach. Príďte sa stretnúť, vypnúť mobily, trochu sa zabaviť, niečo sa naučiť a spolu pomôcť dobrému nápadu. Na veku a vzdelaní tu nezáleží.

BORSKÝ MIKULÁŠ

10. 11. Borský Mikuláš: Sladká sobota na Holičskom zámku
Organizátor: OZ Unia žien Slovenska – krajská organizácia Trnava

Pri príležitosti Martinského jarmoku sa na Holičskom zámku uskutoční podujatie **Sladká sobota na Holičskom zámku** – prehliadka cukrárskeho umenia nielen starých mám. Návštevníci majú príležitosť prežiť veselé okamihy pri ľudovej hudbe a dobrých, pre región typických a tradičných cukrovinkách. Nebude chýbať vystúpenie ľudovej hudby, tradičná ochutnávka svätomartinských vín a výstava miestnych tradícií.

Ak ste si nevybrali, navštívte facebookový profil nadácie www.facebook.com/nadaciazse, kde pravidelne zverejňujeme informácie o pripravovaných podujatiach. Fotografie z podporených projektov môžete nájsť takisto na Instagrame www.instagram.com/nadacia_zse. Tešíme sa na vašu účasť!

Ďalšie úspešné programy **na pomoc ľuďom s postihnutím**

Nadácia ZSE nadviazala v roku 2017 spoluprácu s Asociáciou pomoci postihnutým – APPA, ktorá už takmer 10 rokov pomáha svojim členom – telesne postihnutým deťom a dospelým zlepšovať kvalitu ich života a podporuje ich začleňovanie do spoločnosti. Vzájomnú spoluprácu sme sa rozhodli nasmerovať na rozvoj dvoch strategických oblastí, ktorým sa Nadácia ZSE venuje, a to vzdelávanie a komunitný rozvoj.

Podpora 8 charitatívnych podujatí pre lepšiu kvalitu života znevýhodnených ľudí.

Búrame bariéry

Grantový program Búrame bariéry, ktorý sme vyhlásili v spolupráci s APPA, bol určený na realizáciu kultúrnych, športových, spoločenských a iných charitatívnych podujatí s cieľom získať ďalšiu podporu práve pre ľudí s postihnutím.

Podpora bola určená pre fyzické osoby, neformálne zoskupenia jednotlivcov a mimovládne organizácie, ktorí realizovali charitatívne podujatie na území západného Slovenska. V prvom ročníku programu sme vybrali 8 lokálnych charitatívnych podujatí, na ktoré sme prispeli sumou 7-tisíc eur. Výťažok z podujatí vo výške viac ako 19-tisíc eur je určený na rehabilitácie, úhradu liekov, kompenzačných a zdravotných pomôcok, bezbariérových riešení bytových priestorov a ostatných potrieb súvisiacich so zlepšením kvality života cieľovej skupiny.

Nové vybavenie pre imobilných žiakov v školách v Trenčíne, Veľkých Levároch a Starej Turej.

Dostaneme ťa do školy Lahúčko a bez prekážok

Prostredníctvom ďalšieho grantového programu, pripraveného v spolupráci s asociáciou APPA s názvom Dostaneme ťa do školy, chceme pomáhať odstraňovať každodenné bariéry, ktoré sú žiaci s postihnutím nútení v škole prekonávať.

V prvom ročníku programu vybrala hodnotiaca komisia 3 školy, ktoré si prerozdělili sumu 24-tisíc eur. Každá zo škôl – Základná škola Stará Turá, Základná škola s materskou školou Veľké Leváre a SOŠ obchodu a služieb v Trenčíne – získala finančný príspevok 8-tisíc eur na vybudovanie stoličkového výťahu alebo schodiskovej plošiny. Jednou z podmienok podpory bola aj príprava a zorganizovanie vlastného školského charitatívneho podujatia. Finančnú podporu Nadácie ZSE sa tak podarilo ešte navýšiť o výťažok z týchto charitatívnych podujatí vo výške 1 063 eur, ktorý bude takisto použitý na bezbariérové riešenia v spomínaných školách.

SME VEĽMI RADI, ŽE PODPorenÉ PROJEKTY SA PODARILo ÚSPEŠNE ZREALIZOVAŤ, A UŽ TERAZ SA TEŠÍME NA DRUHÝ ROČNÍK OBOCH PROGRAMOV, DO KTORÝCH JE MOŽNÉ SA ZAPOJIŤ DO UZÁVIERKY 22. 10. 2018.

Podrobné informácie o podmienkach sú k dispozícii na www.nadaciazse.sk a www.appa.sk.

CHARITATÍVNY GOLFOVÝ TURNAJ

V poradí druhý Charity Golf sa uskutočnil 10. mája 2018 v Sedin Golf Resort a jeho výsledok bol viac ako výborný. Takmer 60 hráčov sa zapojilo do charitatívneho golfového turnaja energetikov, ktorý sa aj tento rok uskutočnil v spolupráci s Asociáciou pomoci postihnutým APPA. Záštitu nad turnajom opäť prevzal Tomáš Stoklasa, prezident Slovenskej golfovej asociácie.

Dobrá nálada, výborné golfové výkony a výťažok 8-tisíc eur na podporu intenzívnych rehabilitácií v Šoproni a v centre Svetielko pre štyroch detských členov Klubu APPA. Tak by sa dalo stručne zhrnúť stretnutie nadšencov golfu, ktorí neváhajú prispieť na dobrú vec. Slniečko hralo hráčov rovnako ako dobrý pocit z pomoci iným, pretože sa hralo nielen pre výsledky, ale aj pre zlepšenie zdravia detí s telesným hendikepom. Prijemnú uvoľnenú atmosféru počas celého dňa podporil aj moderátor podujatia a výborný golfista Martin Mňahončák.

Veríme, že účastníci turnaja nám zachovávajú priazeň aj v ďalšom ročníku podujatia, z ktorého sa postupne stáva príjemná tradícia.

